

„Fluktuacje krotności cząstek naładowanych oraz netto-ładunku elektrycznego w centralnych zderzeniach Ar+Sc przy energiach SPS mierzone w eksperymencie NA61/SHINE”

Słowa kluczowe: fluktuacje, ładunek elektryczny, punkt krytyczny, zderzenia ciężkich jonów, fizyka, NA61/SHINE, CERN

Analiza fluktuacji ładunku i netto-ładunku elektrycznego jest potężnym narzędziem do badania diagramu silnie oddziałującej materii, stosowanym w wielu eksperymentach na całym świecie, takich jak ALICE (LHC, CERN), STAR (RHIC, BNL) lub NA61/SHINE (SPS, CERN). Niniejsza rozprawa doktorska jest częścią programu NA61/SHINE, który obejmuje badanie przejścia fazowego między gazem hadronowym i plazmą kwarkowo-gluonową oraz poszukiwanie punktu krytycznego między tymi dwoma stanami. Dokonuje się tego poprzez przeprowadzenie dwuwymiarowego skanu, zmieniając rozmiar zderzanego systemu i energię kolizji w celu zmapowania diagramu silnie oddziałującej materii.

W pracy zaprezentowano wyniki dotyczące momentów wyższego rzędu krotności^(a) cząstek o ładunku dodatnim i ujemnym oraz netto-ładunku w zderzeniach $^{40}\text{Ar}+^{45}\text{Sc}$ przy sześciu różnych pędach wiązki, tj. 13A, 19A, 30A, 40A, 75A i 150A GeV/c, o centralności 0 – 1%. Badano następujące intensywne wielkości rozkładów krotności cząstek dodatnich i ujemnych oraz netto-ładunku elektrycznego: κ_2/κ_1 , κ_3/κ_2 , κ_4/κ_2 . Dodatkowo obliczono $\kappa_2/(\kappa_1^+ + \kappa_1^-)$ i κ_3/κ_1 tylko dla rozkładów netto-ładunku elektrycznego. Po raz pierwszy w NA61/SHINE zastosowano procedurę *Unfolding* do naniesienia poprawek w analizie zderzeń ciężkich jonów, w tym przypadku $^{40}\text{Ar}+^{45}\text{Sc}$. Ta pionierska praca otworzyła drzwi do analizy fluktuacji w innych zderzeniach jon-jon badanych w NA61/SHINE: $^7\text{Be}+^9\text{Be}$, $^{132}\text{Xe}+^{139}\text{La}$ i $^{208}\text{Pb}+^{208}\text{Pb}$. Wprowadzone poprawki obejmują różne efekty detektorowe i niedoskonałości procedury rekonstrukcji. W pracy zaprezentowano badane rozkłady krotności i netto-ładunku, zarówno zmierzone, jak i poprawione. Oceniono również niepewności systematyczne i statystyczne.

Wartości wyższego rzędu zostały porównane z odpowiadającymi wynikami dla zderzeń $p+p$ i $^7\text{Be}+^9\text{Be}$, także zmierzonymi przez NA61/SHINE, oraz z przewidywaniami modelu EPOS. Zaobserwowano efekty, które mogą być sygnałem bliskości punktu krytycznego, takie jak niemonotoniczne zachowanie κ_4/κ_2 dla krotności ładunku ujemnego i κ_3/κ_2 , κ_4/κ_2 oraz κ_3/κ_1 dla netto-ładunku. Znaczne niepewności statystyczne sugerują konieczność powtórzenia tego pomiaru w planowanych zderzeniach po 2023 roku.

---

^(a)krotność - liczba wyprodukowanych cząstek w pojedynczym zderzeniu (przypadku)